ROCZNIKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA MATEMATYCZNEGO
Seria II: WIADOMOŚCI MATEMATYCZNE XXIV (1982)

wmptm 1897

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Krótkie informacje

W dniach 23–28 marca 1981 r. odbyła się na uniwersytecie w Chicago konferencja z analizy harmonicznej zorganizowana dla uczczenia osiemdziesiątej rocznicy urodzin profesora Antoniego Zygmunda. Wykłady o szczególnie bliskich jubilatowi działach analizy harmonicznej wygłosili Elias M. Stein i Jean-Pierre Kahane, inaugurując konferencję. (*)

*

3 lipca 1981 r. odbyła się uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Warszawskiego profesorowi Witoldowi Nowackiemu. Promotorem był prof. Zbigniew Olesiak.

*

Prof. Aleksander Pełczyński został kolejnym laureatem nagrody Fundacji im. Jurzykowskiego.

*

Amerykańskie Towarzystwo Matematyczne wspólnie z Towarzystwem Matematyki Stosowanej przyznaje co 5 lat nagrodę im. Norberta Wienera za osiągnięcia w „applied mathematics in the highest and broadest sense". Laureatami tej nagrody za rok 1980 zostali Tosio Kato (University of California, Berkeley) i Gerald B. Whitham (California Institute of Technology).

*

Doroczną nagrodę Amerykańskiego Towarzystwa Matematycznego im. Leroya P. Steele'a za rok 1980 otrzymali André Weil, Harold M. Edwards, Gerhard P. Hochschild. Laureatami nagrody Steele'a za rok 1979 byli Salomon Bochner, Hans Lewy, Antoni Zygmund, Robin Hartshorne, Joseph J. Kohn.

*

(*) Por. Wiadom. Mat. 19 (1976), str. 91–126.

Nagrodę Salema za rok 1981 otrzymał Peter Jones z Uniwersytetu Chicago za prace dotyczące analizy fourierowskiej.

*

Od roku 1978 przyznawane są przez Fundację Wolfa w Izraelu nagrody za wybitne osiągnięcia naukowe. Laureatami z zakresu matematyki zostali I. M. Gelfand i Carl L. Siegel (1978), Jean Leray i André Weil (1979), Henri Cartan i A. N. Kołmogorow (1980).

*

Z fundacji Zofii Kuratowskiej przyznawana będzie corocznie nagroda im. Kazimierza Kuratowskiego dla matematyka, który nie przekroczył 30 lat. Jury tej nagrody będzie powoływane przez Instytut Matematyczny PAN oraz PTM spośród matematyków, którzy w chwili powołania nie ukończyli 41 lat. Na pierwszą kadencję (1981–1982) w skład jury weszli Tadeusz Figiel, Leszek Pacholski, Henryk Toruńczyk i Jerzy Zabczyk z ramienia IM PAN oraz Kazimierz Goebel, Stanisław Kwapień, Tadeusz Iwaniec i Wiesław Pleśniak z ramienia PTM.

Laureatem nagrody im. Kuratowskiego za rok 1981 został Feliks Przytycki.

*

12 czerwca 1981 r. odbyła się w Warszawie sesja poświęcona pamięci profesora Kazimierza Kuratowskiego. Wygłoszono następujące odczyty:

Ryszard Engelking, *O pracach Kazimierza Kuratowskiego z topologii*,

Czesław Ryll-Nardzewski i Leszek Pacholski, *O pracach Kazimierza Kuratowskiego z teorii mnogości*,

Czesław Olech, *Kazimierz Kuratowski — organizator nauki*.

Wspomnienia osobiste dotyczące kontaktów z Kazimierzem Kuratowskim przedstawili Zygmunt Charzyński i Andrzej Granas.

*

Czasopismo amerykańskie *Annals of the History of Computing* drukuje przekład artykułu M. Rejewskiego *Jak matematycy polscy rozszyfrowali Enigmę* (Wiadom. Mat. 23 (1980), str. 1–28). Inicjatorem tego przekładu był prof. Władysław Turski, który również — kilka lat wcześniej — podsunął redakcji *Wiadomości* myśl zwrócenia się do M. Rejewskiego z prośbą o artykuł o Enigmie.

*

15 kwietnia 1981 r. Rada Państwa nadała tytuły profesora nadzwyczajnego Tadeuszowi Leżańskiemu i Jerzemu Płonce.

*

28 października 1981 r. tytuł profesora zwyczajnego otrzymał Władysław M. Turski, tytuł zaś profesora nadzwyczajnego Eligiusz Złotkiewicz (1).

*

W Prezydium Polskiej Akademii Nauk wybranym na przełomie roku 1980 i 1981 po raz pierwszy od powstania Akademii w roku 1952 nie znalazł się żaden matematyk.

*

W związku z rezygnacją prof. Karola Borsuka z funkcji przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Matematycznego PAN, wybrano na przewodniczącego prof. Zbigniewa Ciesielskiego, powierzając jednocześnie godność honorowego przewodniczącego prof. Borsukowi.

*

W skład Komitetu Nauk Matematycznych PAN na kolejną kadencję obejmującą lata 1981–1984 weszli z urzędu członkowie Akademii (17 osób), 12 osób wybranych przez rady wydziałów wyższych uczelni mających prawo habilitacji z matematyki (UJ i UW po 2 osoby, pozostałe uczelnie — po 1), 2 osoby wybrane przez Radę Naukową IM PAN i 7 dalszych osób dokooptowanych przez tak wybraną część Komitetu.

Na przewodniczącego Komitet wybrał prof. Bogdana Bojarskiego (który pełnił tę funkcję uprzednio), a w skład prezydium wybrał ponadto profesorów Zbigniewa Ciesielskiego, Andrzeja Hulanickiego, Henryka Iwańca, Andrzeja Lasotę, Jerzego Łosia i Czesława Olecha.

Pozostałymi członkami Komitetu są: Andrzej Alexiewicz, Stanisław Balcerzyk, Czesław Bessaga, Adam Bielecki, Karol Borsuk, Tadeusz Caliński, Ryszard Engelking, Kazimierz Gęba, Kazimierz Goebel, Lech Górniewicz, Stanisław Hartman, Ryszard Jajte, Jan Lipiński, Stanisław Łojasiewicz, Stanisław Mazur, Antoni Mazurkiewicz, Jan Mikusiński, Władysław Orlicz, Aleksander Pełczyński, Andrzej Pliś, Helena Rasiowa, Jan Rychlewski, Czesław Ryll-Nardzewski, Józef Siciak, Roman Sikorski, Zbigniew Semadeni, Bolesław Szafirski, Andrzej Trautman, Kazimierz Urbanik, Janina Wolska-Bochenek, Wiesław Żelazko.

*

(1) Daty nadawania tytułów naukowych podawane w Krótkich Informacjach — to daty uroczystości w Belwederze i zarazem daty ogłoszenia nominacji w prasie. Faktyczne daty uchwał Rady Państwa (uwidocznione na dyplomie) są wcześniejsze i różnią się (czasem o kilka miesięcy) od daty uroczystości (*przyp. red.*).

W styczniu 1981 r. utworzono Komisję Porozumiewawczą Towarzystw Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, do której przystąpiło PTM. Przewodniczącym Komisji został doc. Jerzy Stodółkiewicz z Centrum Kopernikańskiego PAN. Komisja będzie koordynować wszelkie akcje inicjowane przez towarzystwa. Utworzono następujące zespoły robocze: oświaty (koordynacja działań w sprawie programów nauczania, podręczników itp.), legislacyjny (m. in. sprawa ustawy o szkołach wyższych), ochrony środowiska. Z inicjatywy PTM komisja wystąpiła z konkretnym wnioskiem o stworzenie podstaw prawno-organizacyjnych odpowiedniego wykorzystania w szkolnictwie średnim osób ze stopniem doktora. Niestety, resorty szkolnictwa wyższego i oświaty nie przejawiają zbytniego zainteresowania tą sprawą.

*

Rada Naukowa Międzynarodowego Centrum Matematycznego im. Stefana Banacha zatwierdziła tematy kolejnych semestrów:

Spektralna teoria operatorów (wiosna 1982, prof. W. Żelazko).

Teoria liczb (jesień 1982, doc. H. Iwaniec).

Geometria przestrzeni Banacha i jej zastosowania w analizie matematycznej (wiosna 1983, prof. A. Pełczyński).

Fizyka matematyczna (jesień 1983, prof. A. Trautman, prof. L. D. Fadiejew).

Topologia ogólna (wiosna 1984, prof. H. Toruńczyk).

*

XVI Sesja Naukowa PTM odbyła się w Olsztynie w dniach 15–17 września 1981 r. Wygłoszono następujące referaty: Zbigniew Ciesielski, *Idee Józefa Marcinkiewicza w analizie matematycznej*, Wiesław Pleśniak, *I-regularność podzbiorów przestrzeni* C^n, Andrzej Salwicki, *Pracownia matematyczna (z komputerem) — nowy składnik programu studiów matematycznych*, Wiktor Szczyrba, *Geometria różniczkowa we współczesnej fizyce teoretycznej*, Bogdan Węglorz, *O kilku starych problemach kombinatoryki nieskończonej*.

W ramach sesji zorganizowano dyskusję o zastosowaniach matematyki. Słowo wprowadzające do dyskusji wygłosili Józef Łukaszewicz i Stefan Rolewicz.

*

Odbył się również finał konkursu uczniowskich prac matematycznych. Po raz pierwszy do konkursu dopuszczono prócz prac maturalnych także

prace wykonane przez uczniów młodszych; przebieg konkursu potwierdził słuszność tej decyzji.

W dniach 17 i 18 września obradowało w Olsztynie Walne Zgromadzenie PTM, które między innymi wybrało nowe władze Towarzystwa. Do Zarządu Głównego weszli: Zbigniew Ciesielski — prezes, Andrzej Schinzel — wiceprezes, Andrzej Lasota — wiceprezes do spraw zastosowań matematyki, Tomasz Bojdecki — sekretarz, Andrzej Mąkowski — skarbnik oraz Stanisław Hartman, Tadeusz Iwiński, Wojciech Żakowski. Do Komisji Rewizyjnej wybrano Janusza Charatonika, Juliana Musielaka, Barbarę Piłatową i Stefana Rolewicza.

*

Druga międzynarodowa konferencja nt. *Układy Funkcyjno-Różniczkowe i Tematy Pokrewne* odbyła się w Błażejewku koło Kórnika w dniach od 3 do 10 maja 1981 r. Uczestniczyło ponad 70 osób z 18 krajów, wygłoszono 64 wykłady. Konferencję zorganizował Instytut Matematyczny PAN przy współudziale Politechniki Warszawskiej i Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Zielonej Górze. Komitetowi organizacyjnemu przewodniczyła prof. Danuta Przeworska-Rolewicz.

*

III Szkoła Dydaktyki Matematyki poświęcona celom nauczania matematyki odbyła się w dniach 24–30 kwietnia 1981 r. w Karpaczu. Szkołę zorganizowały wspólnie Instytut Matematyki Uniwersytetu Wrocławskiego i IKNiBO we Wrocławiu. Pracami organizacyjnymi kierował doc. Witold Nitka.

*

W dniach 11–17 maja 1981 r. odbyła się w Karpaczu Szkoła Wiosenna „Czynnościowe Metody Kształcenia Nauczycieli Matematyki" zorganizowana przez Uniwersytet Wrocławski wspólnie z IKNiBO we Wrocławiu. Celem szkoły było zapoznanie asystentów wyższych uczelni i IKNiBO z nowymi metodami nauczania w zakresie rachunku prawdopodobieństwa i kombinatoryki (a także, w mniejszym stopniu, grup skończonych i geometrii). Metody te, opracowane z myślą o użyciu w szkole, są często nie znane osobom kształcącym nauczycieli, co powoduje, że uczelnie wypuszczają absolwentów, którzy o takich metodach nie słyszeli. Program szkoły opracował prof. Zbigniew Semadeni, a główny cykl wykładów wygłosił prof. Lennart Råde z Göteborgu.

*

Ukazał się pierwszy tom dzieła zbiorowego *Nauczanie początkowe matematyki, Podręcznik dla nauczyciela* pod redakcją Zbigniewa Semadeniego. Nakład wynosi 50 000 egz., z czego 45 000 miało być rozprowadzone do bibliotek szkolnych i pedagogicznych. Kolejne tomy są w druku.

*

Z inicjatywy ICMI powstał komitet mający koordynować sprawy związane z organizowaniem międzynarodowych olimpiad matematycznych. W skład tego komitetu wszedł Andrzej Mąkowski.

*

Międzynarodowa Olimpiada Matematyczna odbyła się w roku 1981 w Waszyngtonie. Po raz pierwszy uczestniczyli przedstawiciele wszystkich zamieszkałych kontynentów. Delegacja polska wypadła zupełnie dobrze, zdobywając dwie pierwsze, trzy drugie i jedną trzecią nagrodę.

*

W liście do redaktora *Notices of AMS* profesor Ralph A. Raimi pyta, czy ktokolwiek widział podręcznik szkolny lub akademicki, którego drugie wydanie byłoby mniejsze, tańsze lub lepsze od pierwszego. Autor listu krytykuje dalej zwyczaj zachęcania studentów do zaopatrywania się w najnowsze wydania podręczników, których często brakuje, podczas gdy tysiące doskonałych woluminów wydanych nieco wcześniej nie znajduje czytelników.

*

Studenci Uniwersytetu Warszawskiego przeprowadzili ankietę, w której ocenili jakość prowadzonych z nimi zajęć z matematyki. Wyniki były zaskakujące, m. in. zdarzało się, że zajęcia prowadzone przez tę samą osobę z różnych przedmiotów otrzymywały skrajnie różne oceny.

Padła propozycja, by na sekcji nauczycielskiej zajęcia z rachunku prawdopodobieństwa prowadzili specjaliści z innych przedmiotów.

*

Studenci Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki UW ogłosili konkurs na motyw koszulki wydziałowej. Wpłynęło kilkanaście pomysłów, z których wybrano ludzika spacerującego po wstędze Möbiusa. Żaden z proponowanych motywów nie nawiązywał tematycznie do geometrii elementarnej. Gdy poruszono tę sprawę w rozmowie ze studentami biorącymi udział w konkursie, odparli, że jakoś matematyka nie skojarzyła im się z geometrią.

*

14 lutego 1974 r. zmarł profesor Romuald Zawadzki (ur. 22 lutego 1910 r.). Studia matematyczne ukończył w 1933 r. na Uniwersytecie Warszawskim. Do roku 1939 pracował jako nauczyciel w Państwowym Gimnazjum i Liceum w Suwałkach. Brał udział w obronie Warszawy. W okresie okupacji przebywał w obozie jeńców wojennych w Woldenbergu, gdzie prowadził wykłady z matematyki na Wyższym Kursie Nauczycielskim. Po wyzwoleniu powrócił na krótko do Suwałk, następnie kontynuował pracę pedagogiczną w Łodzi. Od roku 1948 aż do śmierci pracował na Politechnice Łódzkiej. Doktorat uzyskał w roku 1958, habilitację w r. 1961. W roku 1973 uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego. Na dorobek naukowy Romualda Zawadzkiego składa się 10 prac dotyczących teorii funkcji analitycznych, w szczególności funkcji jednolistnych.

Był czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Matematycznego, m. in. w latach 1965–1967 pełnił funkcję prezesa Oddziału Łódzkiego PTM.

Zmarły był odznaczony Medalem X-lecia PRL (1955), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1955), Odznaką Tysiąclecia Państwa Polskiego (1966), Złotym Krzyżem Zasługi (1970). Był laureatem nagrody trzeciego stopnia Ministra Szkolnictwa Wyższego za szczególne osiągnięcia w dziedzinie dydaktyczno-wychowawczej, organizacji procesu dydaktycznego oraz prac związanych z kształceniem młodej kadry.

*

Theophil Henry Hildebrandt, jeden z pionierów analizy funkcjonalnej w USA, zmarł 9 października 1980 r. w wieku 92 lat.

*

2 listopada 1980 r. zmarł w South Bend (USA) prof. Bolesław Sobociński. Urodził się 28 czerwca 1906 r. w Leningradzie. Doktorat uzyskał w roku 1936 na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1949 r. przebywał w USA. Był dyrektorem *Institute of Applied Logic* w St. Paul, Minn. przez 5 lat, 16 lat był profesorem Uniwersytetu Notre Dame. Był założycielem i redaktorem *Journal of Formal Logic.*

*

Dmitrij Abramowicz Rajkow, ur. 11 listopada 1905 r., zmarł 1 stycznia 1981 r. Będąc współpracownikiem I. M. Gelfanda zajmował się analizą harmoniczną (m. in. funkcjami dodatnio określonymi na grupach przemiennych), później przestrzeniami liniowo-topologicznymi i teorią kategorii.

*

5 kwietnia 1981 r. zmarł w Getyndze Carl Ludwig Siegel (ur. 31 grudnia 1896 r.), matematyk niemiecki, wybitny specjalista z teorii liczb, funkcji zmiennej zespolonej, równań różniczkowych i wielu innych dyscyplin matematycznych.

*

Objętość *Mathematical Reviews* rośnie w sposób oszołamiający. Indeks za rok 1979 składa się z czterech tomów i zawiera łącznie 1554 strony. Ta olbrzymia objętość spowodowana jest częściowo tym, że redakcja nadrabia powstałe w poprzednich latach zaległości w recenzowaniu prac.

W 1981 r. *Mathematical Reviews* zmienił sposób numerowania zeszytów i recenzji. Typowy obecnie kod pracy to 81k: 46034, co oznacza pracę o numerze 34 z działu 46 (analiza funkcjonalna) z zeszytu 81k (jedenasty zeszyt w 1981 r.). Rocznik 1981 ma 5320 stronic recenzji i około 1300 stronic różnych indeksów i zajmuje około 40 cm długości półki.

*

W lutym 1980 r. powstało Nigeryjskie Towarzystwo Matematyczne, które stawia sobie za cel pomoc w rozwoju matematyki przede wszystkim przez organizowanie konferencji, wydawanie czasopisma, przyznawanie nagród, współpracę z innymi instytucjami i towarzystwami naukowymi.

Krótkie informacje opracował Maciej Bryński. Redakcja prosi o nadsyłanie materiałów do tego działu (mogą to być odręczne notatki lub kopie oficjalnych sprawozdań).

Recenzje

Witold Kleiner, *Zarys analizy matematycznej*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1978, str. 360, cena zł 48.—

Książka jest podręcznikiem dla studentów I roku sekcji nauczycielskiej. Autor rozpoczyna swój wykład od wprowadzenia najbardziej podstawowych pojęć matematycznych. Zakłada przy tym, że czytający jest już w pewnym stopniu obyty z symboliką logiczną i mnogościową, choć — formalnie biorąc — nie jest to konieczne. Jest więc to książka dostępna studentom pierwszego roku.

Oprócz analizy autor ukazuje w niej elementy topologii — jest zatem w zgodzie z nowoczesnymi metodami wykładania analizy. Chociaż tradycyjnie studenci pierwszego roku zajmują się na